

СУ „Васил Левски“

7650 гр. Дулово, обл. Силистра, ул. „Кирил и Методий“ № 11,
тел.0864/ 22274; su-dulovo.com; e-mail; sou_vlevski_dulovo@abv.bg

УТВЪРЖДАВАМ: .....

Стелиян Тотев

Директор на СУ „Васил Левски“

**ПРОГРАМА
ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА РАВНИ ВЪЗМОЖНОСТИ И
ЗА ПРИОБЩАВАНЕ НА УЧЕНИЦИ ОТ УЯЗВИМИ
ГРУПИ ПРЕЗ УЧЕБНАТА
2022- 2023 ГОДИНА**

Програмата е приет на ПС, протокол №8/14.09.2022г.

ВЪВЕДЕНИЕ

1. Програмата за предоставяне на равни възможности и за приобщаване на ученици от уязвими групи отразява стремежа на училището да следва единни образователни стандарти, да култивира разбиране и толерантност към различията и да приобщава различните ученици към образователната система.
2. Настоящата програма има за цел да формулира целите и задачите на работата с ученици от уязвими групи в СУ „Васил Левски“, като им осигурява качествено образование в сигурна и развиваща училищна среда.
3. Предмет на програмата са редът и начините за оказване на обща и допълнителна подкрепа на ученици от уязвими групи, съобразно техните лични интереси, потребности и способности.
4. Програмата е изготвена в съответствие с действащите стратегически и оперативни национални документи в сферата на училищното образование и държавната политика за предоставяне на равни възможности за образование на всички българските граждани:
  1. Закон за защита от дискриминация.
  2. Закон за предучилищното и училищното образование.
  3. Държавния образователен стандарт за приобщаващо образование.
  4. Стратегия за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства /2015-2020/.
  5. Национална стратегия за осигуряване на равни възможности на хората с увреждания /2008-2015/ г.
  6. Национална стратегия на Р. България за интегриране на ромите /2012-2020 г./.
  7. Конвенция за борба срещу дискриминацията в областта на образованието.

РАЗДЕЛ 1

ПРИНЦИПИ НА ПРИОБЩАВАЩОТО ОБРАЗОВАНИЕ

1. Гарантиране правото на всеки ученик на качествено образование.
2. Гарантиране на възможността за подкрепа на всеки ученик за личностно развитие в зависимост от неговите индивидуални потребности.
3. Прилагане на диференцирани педагогически подходи, ориентирани към интересите и стимулиращи мотивацията на ученика, съобразени с възрастовите и социалните промени в живота му и адаптирани към способността му да прилага усвоените компетентности на практика.
4. Приемане и зачитане уникалността на всеки ученик – индивидуалните потребности и възможности, личностните качества, знанията, уменията и интересите, които образователната институция трябва да развие максимално.
5. Равнопоставеност и недопускане на дискриминация.
6. Системен и холистичен подход на организация и сътрудничество с родителите, мониторинг на процеса и на качеството на подкрепата.

7. Изграждане на позитивен социално-психологичен климат в училището.

АНАЛИЗ НА УЧИЛИЩНАТА СРЕДА

1. Два са основните елемента на процеса по осигуряване на равен достъп до качествено образование:
  - Обхващане на всяко дете в училищна възраст в образователната система, независимо от неговите индивидуални различия и социален статус.
  - Изграждането на подкрепяща среда за личностно развитие на всеки ученик, съобразно неговите потребности.
2. Уязвими групи ученици, по смисъла на посоченото по-горе, са ученици, които срещат трудности в адаптацията си към училищната среда, поради специфични особености в тяхното индивидуално развитие – ученици с установени специални образователни потребности, хронични заболявания, двигателни увреждания, ученици в риск, застрашени или жертва на насилие, ученици с изявени дарби, сираци и полусираци, ученици от различни етнически групи и др. Към тези ученици е насочено изграждането на подкрепяща среда, съответна на идентифицираните им нужди, с което да им бъде осигурен равен достъп до качествено образование.
3. Всяко училище има различен профил на уязвимите групи ученици, които се обучават в него, което определя и вида подкрепа, която е необходимо да им се осигури.

А/ Анализ на средата

1. В СУ “Васил Левски“ се обучават 908 ученици, от първи до дванадесети клас. Училището има висок обществен авторитет и е желано и от ученици, и от родители, които държат на качественото образование, с цел продължаване в предпочитани средни училища. Има ученици със слаби оценки в края на учебната година и такива, които да се явяват на изпит, но са малко на брой. Всички ученици, след седми клас, са приети в желаните от тях училища, но повечето останаха наши ученици.
2. В училището има ученици /от ромски произход, от крайно бедни семейства и др./, които поради утежнена семейна среда, да се затрудняват да посещават учебни занятия.
3. В началото на учебната 2022-2023 година в училището се обучават 18 деца със специални образователни потребности. Всички те са включени устойчиво в училищната среда и с подкрепата на ЕПЛР (Екипа за подкрепа на личностното развитие, състоящ се от училищен психолог, логопед, ресурсни учители, педагогически съветник и учители), от които по-голям процент се справят с образователните изисквания, получават количествени оценки, като всички останали ученици и успешно преминават във всеки следващ клас. Има ученици, които са на смесено оценяване и малък брой на качествено оценяване. Има ученици в индивидуална форма на обучение.
4. Посочените факти, налагат необходимостта, разработената програма за предоставяне на подкрепа за ученици от уязвими групи да бъде насочена в

сферата на общата подкрепа, преди всичко като превенция. От допълнителна подкрепа, по смисъла на ЗПУО, се нуждаят учениците със СОП, които получават и ресурсно подпомагане.

Б/ Идентификация на уязвими групи

В резултат на направения анализ, в СУ „Васил Левски“ могат да се идентифицират следните уязвими групи:

1. Ученици, които, поради индивидуалния темп на своето развитие, срещат затруднения във включването си в образователния процес.
2. Ученици, които, поради нарушения в семейна среда /най-често разведени или разделени родители/ срещат затруднения в адаптацията към училищната среда.
3. Ученици диагностицирани с медицински състояния, хронични заболявания /епилепсия, нарушен слух и др./
4. Ученици с изявени дарби и изпреварващо индивидуално развитие.

Учениците от посочените групи, са включени успешно в училищната среда, но е необходимо да бъдат подкрепяни неситуативно, а целенасочено и трайно за развитие на техните способности и интереси. Особено важно е да се работи за:

- Изграждане на една по-висока култура на толерантност и приобщаване може да се търси в образование достъпно за всички, независимо от социално-икономическия им статус, интелектуалните им умения и възможности.
- Обхващането на всеки ученик с увреждане в образователната система и изграждане на съответната подкрепяща среда за него е основна дейност за достъп до качествено образование.
- Ориентирането на учениците към образователни институции, в които да продължат обучението си след 7 клас, отговарящи на техните силни страни и възможности.
- Учениците с изявени дарби да получават индивидуален подход и план за работа в учебния процес, за да им бъде интересно в училище и да развиват своите дарби.

РАЗДЕЛ 2

ЦЕЛИ И ЗАДАЧИ

1. Настоящата програма трябва да отговори на необходимостта от предоставяне на равни възможности и приобщаване на учениците от идентифицирани уязвими групи в СУ „Васил Левски“.

2. Основната цел на настоящата програма е:

Да се гарантира правото на качествено образование на всеки ученик, в сигурна и развиваща среда, чрез:

- развитие на позитивен организационен климат – създаване на условия за сътрудничество и ефективна комуникация между всички ученици със специални потребности, ученици с физически или ментални увреждания и ученици от етническите малцинства;

- подкрепа за личностното развитие на всеки ученик, в съответствие с неговите потребности и способности;
- приемане и зачитане на уникалността на всеки ученик, като член на училищната общност;
- утвърждаване на интеркултурното, гражданското, приобщаващото и подкрепящото образование като неотменна част от процеса на модернизация на българската образователна система и по-конкретно в СУ „Васил Левски“.

3. За изпълнение на основната цел, е необходимо да бъдат изпълнени няколко условия, формулирани като подцели на програмата:

- осигуряване на подходяща физическа, психологическа и обучителна среда за развиване на способностите и уменията на учениците;
- прилагане на системен и цялостен подход към образователните потребности на всеки ученик;
- осигуряване на равнопоставеност и недопускане на дискриминация спрямо учениците от уязвими групи;
- изграждане на позитивен организационен климат, като сбор от условия за сътрудничество, ефективна комуникация и отношения на загриженост между всички участници в процеса на образование.

РАЗДЕЛ 3

ДЕЙНОСТИ ПО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА

Подкрепата на личностното развитие е обща и допълнителна, съгл. ЗПУО и Наредбата за приобщаващо образование и се осъществява въз основа на установената необходимост от подкрепа за личностното развитие, за учениците в СУ “Васил Левски”.

А/ Обща подкрепа

1. Подкрепата за личностно развитие се прилага в съответствие с индивидуалните образователни потребности на всеки ученик.

2. Осигуряването на подкрепа за личностното развитие на учениците е приоритет в дейността на училището, включен в стратегията за развитие на училището и реализиран, чрез:

- оценка на индивидуалните образователни потребности на всеки ученик и планиране на мерки за подкрепа, в най-добра полза за ученика;
- превенцията на обучителните трудности, чрез ранното оценяване на риска от тях и прилагане на съответните корекционни действия;
- мотивиране на родителите за активно включване в процеса на подкрепа за индивидуалното развитие на тяхното дете;
- насочване на ученика към подходящи извънкласни дейности, за развиване на неговите способности и мотивиране към постижения;
- утвърждаване на позитивна дисциплина с прилагане на мерки и подходи, гарантиращи изслушване на ученика и осъзнаване на причините за проблемното му поведение;

- стимулиране на ученика за усвояване на добри поведенчески модели спрямо себе си и останалите;
- развитие на сигурна училищна среда и училищната общност, включваща: ясно дефинирани правила за поведение и взаимодействие между отделните нейни членове, основани на високо ниво на сътрудничество, взаимно уважение и зачитане на индивидуалните различия; внимание и грижа както към отделните нейни членове, така и към общността като цяло.
- логопедична работа.

3. За организиране на подкрепата на личностното развитие в СУ „Васил Левски“, директорът определя координатор – педагогически специалист, който изпълнява функциите си според Наредбата за приобщаващо образование.

4. Общата подкрепа в СУ „Васил Левски“ се осъществява от екип, включващ училищния психолог, педагогически съветник, учители по предмети, които могат да окажат подкрепа за всеки конкретен случай и класните ръководители.

Общата подкрепа е насочена към развитие на потенциала на всеки ученик. Тя включва различна по характер екипна работа, съобразно потребностите на ученика, осигуряване или насочване към извънкласни занимания по интереси и др.

Първостепенна задача на екипа за обща подкрепа е разпознаване на потребността от предоставянето на подкрепа за личностно развитие на ученика, което се реализира чрез наблюдение в процеса на учебно-възпитателната работа и консултации с ученика, неговите родители и другите педагогически специалисти в училище.

5. Кариерното ориентиране, провеждано от педагогическите специалисти в училището, също е част от общата подкрепа на учениците от първи до дванайсети клас.

6. Училищната библиотека, ръководена от библиотекаря, осъществява различни дейности, свързани с информационното обслужване, четеното и отношението към книгите, също е част от общата подкрепа на учениците.

7. Общата подкрепа за личностното развитие може да се предоставя и чрез следните форми на изява и взаимодействие на учениците:

- Развитие на дейността на ученическия съвет и включване на ученици от уязвими групи в него;
- Прилагане на метода „ученици обучават връстници“;
- Прилагане на училищен механизъм за противодействие на тормоза сред учениците, на равнище училище и на равнище клас, като на всяко едно от тези равнища се осъществяват дейности по превенция и интервенция.
- Приемане на Етичен кодекс на училищната общност, в екип с училищното настоятелство и ученическия съвет.
- Стимулиране развитието на личностни качества, социални и творчески умения в областта на науките, технологиите, изкуствата, спорта, глобалното, гражданското и здравното образование, както и за придобиване на умения за лидерство.
- Участие в проекти, програми, форуми и в други изяви на общинско, областно, национално и международно равнище. През изминалата учебна година учениците от СУ „Васил Левски“ участваха в следните проекти: „Подкрепа за успех“, „Равен достъп до училищно образование в условията на кризи“, „Образование за

утрешния ден“ и национални програми „Осигуряване на съвременна образователна среда - Модул „Културните институции като образователна среда“ и Модул „Площадки за обучение по БДП“; Информационни и комуникационни технологии в системата на училищното и предучилищното образование“, „Подкрепа за образователните медиатори и социални работници“.

- Участие в програми и инициативи на различни организации, фокусирани върху проблемите на децата и младежите.
- Участие в ученически олимпиади и състезания и във всички достъпни форми за изява и себerealизация на учениците.
- Превантивни мерки за недопускане отпадане от училище.

Б/ Допълнителна подкрепа

1. Допълнителна подкрепа за личностното развитие се предоставя на ученици, с установени затруднения за включване в образователния процес.
2. В случай, че е налице индикация и подадено заявление от родител за необходимост от допълнителна подкрепа, директорът на училището сформира екип за предоставяне на подкрепа.
3. Дейността на екипа за допълнителна подкрепа на личностното развитие се реализира съгласно ДОС за приобщаващо образование, като първостепенна задача на екипа е оценката на индивидуалните потребности на ученика.
4. Оценката на индивидуалните потребности на ученици с изяви дарби се извършва от учителите, които преподават на ученика в училището, съвместно с училищния психолог, като се оценяват конкретните области на изяви дарби и способности.
5. Оценката на индивидуалните потребности на ученици със специални образователни потребности се извършва от психолог, логопед, ресурсен учител, а при лица с увреден слух – и от рехабилитатор на слуха и говора, съвместно с класния ръководител и с учителите, които преподават на ученика.
6. Оценката на индивидуалните потребности на ученици в риск се извършва от психолог и/или от социален работник съвместно с класния ръководител и с учителите, които преподават на ученика в училището, като се оценяват рисковите и защитните фактори в ситуацията на ученика и неговата среда.
7. Оценката на индивидуалните потребности на ученици с хронични заболявания се извършва от училищния психолог съвместно с учителите, които преподават на ученика в училището, в сътрудничество с личния лекар на ученика, като се оценява здравословното състояние и влиянието му върху обучението.
8. Допълнителната подкрепа се осъществява въз основа на направена оценка на индивидуалните потребности на ученика и се реализира чрез план за предоставяне на допълнителна подкрепа за личностното развитие.
9. При необходимост се съставя и индивидуален учебен план или учебен план за обучение в комбинирана или индивидуална форма на обучение, в зависимост от всеки конкретен случай.
10. Работата по конкретен случай е срочна и цели подкрепа за автономното функциониране на ученика, развитието на неговите силни страни, както и

предотвратяване на отпадането от образователната система, на проблемите в поведението и на социалното изключване.

11. Допълнителната подкрепа за личностното развитие може да включва още:

- осигуряване на достъпна обща и специализирана подкрепяща среда, технически средства, дидактични материали и методики, както и на специалисти, при възникване на необходимост от това;
- превенция на дискриминационните практики, чрез работа в часа на класа;
- работа с училищното настоятелство и Обществения съвет за подкрепа на дейностите по личностното развитие.;
- участие на ученическия съвет в осъществяване на дейности, свързани превенция на рисково поведение, интеркултурно и гражданско образование;

През изминалата учебна година СУ „Васил Левски“ участва в дейности по проекти: „Подкрепа за приобщаващо образование“.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Приобщаващото образование е немислимо без създаването и укрепването на двупосочни устойчиви връзки на образователната институция и семейството на основата на общия интерес за развитието на ученика. В разнообразната палитра от фактори, обезпечаващи образователното приобщаване, съществена роля има и отношението на педагогическите специалисти към децата и готовността им чрез комплексни и координирани грижи да им оказват адекватна подкрепа за развитие. А за осъществяване на успешно приобщаващо образование всички педагогически специалисти следва да усвоят и развият нови стратегии и специфични технологии на педагогическо взаимодействие.

За изпълнението на тази програма важно значение има сътрудничеството между всички участници в образователния процес. Настоящата програма е разработена като част от стратегията за развитие на училището и подлежи на актуализация, съобразно актуалните обстоятелства и потребности на училищната среда.

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ ПО ПРОГРАМАТА ЗА УЧЕБНАТА 2022-2023г.

ДЕЙНОСТИ:

- Идентифициране на деца, които имат необходимост от подкрепа;
- Екипна работа на учителите на даден клас;
- Ранно откриване на деца в риск от обучителни затруднения;
- Определяне на координатор на екипа за подкрепа;
- Представяне на дейности по интереси;
- Идентифициране на деца със СОП;
- Оценка на потребностите на децата със СОП;
- Психологическа подкрепа, психо-социална рехабилитация и консултация;

- Превантивни мерки за недопускане от отпадане от училище;
- Повишаване интереса на децата, чрез участие в мероприятията на училището;
- Стимулиране участието на децата с изявени дарби в изяви и състезания;
- Стимулиране участието на деца от различни етнически групи в изяви и състезания;
- Обучение на педагогическите специалисти за работа в мултикултурна среда;
- По-голяма атрактивност на преподавания материала, чрез интерактивни методи, онагледяване, практическа насоченост;
- Участие в национални проекти и програми;
- Планиране на дейности в класовете, насочени към идентифициране на деца в риск и индивидуалното им консултиране и работа с родителите.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

Участие на всички заинтересовани страни в процеса на образователната интеграция.

Успешно интегриране на ученици в мултикултурна образователна среда. Повишен обхват в училище на ученици, подлежащи на задължително образование . (до 16 г.)